

Οδηγός καταναλωτών για την Διαχείριση Ψηφιακών Δικαιωμάτων

Digital Rights Management (DRM) - Υπάρχουν παρενέργειες;

Τι πρέπει να προσέχετε όταν αγοράζετε CDs, DVDs
και προϊόντα online, μουσική ή βίντεοταινίες

Γύρω από αυτό τον Οδηγό

Αυτός ο Οδηγός καταρτίστηκε από την Margreet Groenenboom και την Dr. Natali Helberger, και οι δύο συνεργάτιδες της IViR, με τη συμμετοχή του Dr. Carsten Orwat από την FZK-ITAS, Dr. Martien Schaub, Molengraaff Instituut, Ουτρέχτη, και Matthias Spielkamp, iRights.info. Ο Οδηγός βασίζεται σε αποτελέσματα του προγράμματος INDICARE. Ο Οδηγός καταρτίστηκε πρώτα στην αγγλική γλώσσα και κατόπιν μεταφράστηκε από την εταιρία pro-verb oHG, Στουτγάρδη, στα γερμανικά, σουηδικά, ελληνικά, ουγγαρέζικα, γαλλικά, ισπανικά, ιταλικά, πολωνικά και τσέχικα. Σχόλια γύρω από τον Οδηγό αυτό μπορούν να σταλούν προς την Dr. Natali Helberger (helberger@ivir.nl) ή προς τον συντονιστή του προγράμματος Dr. Carsten Orwat (orwat@itas.fzk.de).

Απρίλιος 2006

<http://www.indicare.org/consumer-guide/>

Γύρω από το INDICARE

INDICARE σημαίνει στα αγγλικά „Informed Dialogue about Consumer Acceptability of DRM Solutions in Europe”, δηλ. εξειδικευμένος διάλογος για το αποδεκτό των λύσεων DRM για καταναλωτές στην Ευρώπη. Το πρόγραμμα INDICARE απέκτησε ευρύτατες γνώσεις και πείρα χάρη στις έρευνές του και το διάλογο με ομάδες ενδιαφερόμενων στην Βιομηχανία και με άλλες ομάδες ενδιαφερόμενων. Προώθησε το διάλογο ιδιαίτερα με το εξειδικευμένο αξιολογημένο online περιοδικό (peer-reviewed), διεθνή workshops, συνεντεύξεις και δύο εκτενείς λερυνες καταναλωτών. Το πρόγραμμα INDICARE πραγματοποιείται από τους ακόλουθους συμμετέχοντες:

- Κέντρο Ερευνών Καρλσρούης, Ινστιτούτο αξιολόγησης τεχνολογικών συνεπειών και ανάλυσης συστημάτων (FZK-ITAS), Συντονισμός προγράμματος,
- Institute for Information Law (IViR), University of Amsterdam,
- Berlecon Research GmbH, Βερολίνο,
- SEARCH Laboratory του Πανεπιστημίου Βουδαπέστης για Τεχνολογία και Οικονομία

Αποκλεισμός ευθύνης

Αυτή η δημοσίευση είναι το αποτέλεσμα ενός έργου του INDICARE. Το πρόγραμμα INDICARE υποστηρίζεται οικονομικά από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Γενική Διεύθυνση Κοινωνίας

της πληροφορίας, εντός των πλαισίων του προγράμματος eContent (Ref. EDC - 53042 INDICARE/28609). Αυτή η δημοσίευση δεν αντικατοπτρίζει τις επίσημες απόψεις της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το έργο έχει απόλυτα ανεξάρτητες απόψεις από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όλες οι γνώμες και οι συστάσεις που διατυπώνονται εδώ, αποτελούν τις γνώμες των συγγραφέων. Η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι συγγραφείς δεν αναλαμβάνουν καμμία ευθύνη για ενέργειες και τις συνέπειές τους που βασίζονται σε πληροφορίες συμπεριλαμβανόμενες στην δημοσίευση αυτή.

Αυτό το έγγραφο περιλαμβάνει για την εξυπηρέτηση του αναγνώστη και λινκς προς άλλες σελίδες του διαδικτύου. Οι συγγραφείς του αρχείου αυτού δεν ευθύνονται ούτε για τη διαθεσιμότητα, ούτε για το περιεχόμενο αυτών των ξένων σελίδων και δεν αναλαμβάνουν καμμία ευθύνη για τα προϊόντα, τις υπηρεσίες ή πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε αυτές τις ιστοσελίδες το διαδικτύου.

Πνευματική ιδιοκτησία

Αυτή η δημοσίευση προστατεύεται από το Νόμο Πνευματικής Ιδιοκτησίας και από άδεια χρήσης Creative Commons. Τρίτοι επιτρέπεται να αναπαράγουν το σύνολο του Οδηγού, να το διαδίδουν, εκθέτουν και να το παρουσιάζουν δημοσία, όταν α) αναφέρονται οι συγγραφείς και β) πρόκειται αποκλειστικά και μόνο για μη εμπορικό σκοπό. Οι συγγραφείς επιφυλάσσονται του δικαιώματος να καταρτίσουν διασκευές με βάση τον Οδηγό αυτό ή τμημάτων του Οδηγού αυτού (Creative Commons Attribution - Non-Commercial - NoDerivs 2.5 Licence; <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5>).

Πρόλογος	1
1 Εισαγωγή	2
2 Τι σημαίνει Διαχείρισης Ψηφιακών Δικαιωμάτων	3
3 Με ποιο τρόπο παρεμποδίζουν τα συστήματα DRM τις δυνατότητές σας για χρήση ψηφιακών περιεχομένων	4
4 Αναγνώριση ενός συστήματος DRM	5
5 DRM και ο Νόμος	8
6 Λίστες ελέγχου	16
Χρήσιμα λινκς	17

Πρόλογος

Πριν από πολύ πολύ καιρό, στην προ-ψηφιακή εποχή, η αγορά μουσικής και άλλων οπτικοακουστικών μέσων ήταν εξαιρετικά απλή. Αγοράζαμε δίσκους ή κασέτες, οι οποίοι / οι οποίες μας ανήκαν, μπορούσαμε να τις ακούσουμε χρησιμοποιώντας τις ανάλογες συσκευές, μπορούσαμε να τις δανείσουμε, να τις χαρίσουμε ή και να τις πουλήσουμε. Μπορούσαμε και να τις αντιγράψουμε, αλλά όχι με καλή ποιότητα.

Τα δικαιώματά μας ως καταναλωτές ήταν σχετικά σαφή και μπορούσαν συχνά να διεκδικηθούν.

Οι νέοι ψηφιακοί φορείς δεδομένων, όπως οι CDs, DVDs και άλλα μέσα αποθήκευσης δεδομένων αντιγράφονται πολύ απλά – και εδώ ακριβώς βρίσκεται το πρόβλημα. Οι δημιουργοί, καλλιτέχνες και συγγραφείς δεν μπορούν να αντameιφθούν επαρκώς, όταν τα έργα τους μπορούν να αντιγραφούν χωρίς περιορισμούς και να πωληθούν από αυτόν που τα αντιγράφει.

Απαιτούνται νέες διατάξεις και ρυθμιστικά συστήματα για την προστασία του ψηφιακού περιβάλλοντος. Πρέπει να εφαρμοσθούν περιορισμοί του είδους της χρήσης του ψηφιακού υλικού. Ακριβώς αυτό γίνεται από τη Διαχείριση Ψηφιακών Δικαιωμάτων / Digital Rights Management (DRM), όπως περιγράφεται στον Οδηγό αυτό.

Οι καταναλωτές που πληρώνουν για ψηφιακά προϊόντα, έχουν - ή μάλλον θα έπρεπε να έχουν - και μερικά δικαιώματα. Όπως προκύπτει από

αυτή τη δημοσίευση, στην πραγματικότητα οι καταναλωτές έχουν πολύ περιορισμένα δικαιώματα στο ψηφιακό περιβάλλον, και αυτά τα λίγα απειλούνται από την εξέλιξη του DRM. Ο καταναλωτής βομβαρδίζεται συνεχώς με κοινοποιήσεις από τη Βιομηχανία και την Πολιτική, στις οποίες περιλαμβάνεται τι ΔΕΝ επιτρέπεται να κάνει online. Σπάνια μας κοινοποιείται το τι επιτρέπεται να κάνει ο καταναλωτής online.

Αυτός ο Οδηγός είναι μία πρακτική πηγή για σημαντικές πληροφορίες γύρω από το DRM, που αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία για τους καταναλωτές. Πρόκειται για ένα καλό πρώτο βήμα – οι καταναλωτές πρέπει να γνωρίζουν τι συμβαίνει γύρω τους. Ελπίζω πως ο Οδηγός αυτός θα ενθαρρύνει τους καταναλωτές να ζητήσουν ένα πακέτο ψηφιακών δικαιωμάτων από την Πολιτική και τη Βιομηχανία. Θέλουμε να πετύχουμε μία σωστή εξισορρόπηση μεταξύ των δικαιωμάτων των κυρίων των περιεχομένων (Content Holders) και των δικαιωμάτων των καταναλωτών. Προς στιγμή λέχουμε μπροστά μας ακόμη πολλή δουλειά και υπάρχουν σημαντικές δυνάμεις που εργάζονται προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Σας παρακαλούμε να εξάγετε τα δικά σας συμπεράσματα από τον Οδηγό αυτό και να εκφράσετε τη γνώμη σας.

Jim Murray

Διευθυντής,
BEUC, Ευρωπαϊκή Ένωση Καταναλωτών
<http://www.consumersdigitalrights.org/>

1 Εισαγωγή

Τώρα τελευταία ακούσαμε στις ειδήσεις:

„το τέλος των αντιγραφών από ιδιώτες“

Η Sony BMG δημοσίευσε επιλεγμένες CD με σύστημα DRM, σύμφωνα με το το οποίο επιτρέπονται στον καταναλωτή μόνο τρία αντίγραφα της CD. Άλλο ένα παράδειγμα για περιορισμούς της αντιγραφής από ιδιώτες είναι οι προδιαγραφές χρήσης για την υπηρεσία κατεβάσματος μουσικής Napster: οι καταναλωτές επιτρέπεται να αντιγράψουν κάθε τραγούδι που αγοράζουν μόνο επτά φορές σαν τμήμα μίας τυχαίας λίστας μετάδοσης τραγουδιών.

Βλέπε: Mark Russinovich: Sony, Rootkits and Digital Rights Management Gone Too Far, 31.10.2005, <http://www.sysinternals.com>

„CDs, που δεν μπορούν να παιχτούν“

Ένας καταναλωτής στη Γαλλία αγόρασε μία CD της εταιρίας EMI, ενός από τους μεγαλύτερους εκδοτικούς οίκους μουσικής. Στο σπίτι του διαπίστωσε ότι δεν μπορεί να ακούσει τη CD του στον υπολογιστή του ή στο CD-player του αυτοκινήτου του. Αργότερα έμαθε από ένα φίλο του, ότι αυτό οφείλεται σε ηλεκτρονική τεχνολογία προστασίας αντιγραφής, ένα σύστημα καλούμενο Ψηφιακή Διαχείριση Δικαιωμάτων (σύστημα DRM), το οποίο είχε χρησιμοποιήσει η εταιρία EMI στη CD.

Βλέπε: Natali Helberger: Thou shalt not mislead thy customer! INDICARE Monitor, Vol. 2, No. 9, 25.2.2005, <http://www.indicare.org>

„CDs, εγκατάσταση του ανεπιθύμητου λογισμικού στους υπολογιστές των καταναλωτών“

Το 2005 η εταιρία Sony έθεσε στην κυκλοφορία το σύστημα BMG, μία νέα τεχνολογία DRM (XCP), η οποία, χωρίς γνώση του καταναλωτή, εγκαθιστά στους υπολογιστές ένα λογισμικό προς έλεγχο και παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιούσαν οι καταναλωτές τη μουσική της.

Περισσότερες πληροφορίες για το σκάνδαλο „Sony Rootkit“ θα βρείτε: Electronic Frontier Foundation (EFF): Sony BMG Litigation Info, <http://www.eff.org>

„Κινδυνεύει η ιδιωτικότητα“

Μία από τις μεγαλύτερες προσφυγές κατά το σύστημα BMG XCP-DRM της Sony ήταν, διότι το λογισμικό συγκέντρωνε πληροφορίες για το πόσο, πόσο συχνά και ποια τραγούδια άκουγαν οι καταναλωτές και τις μεταβίβαζε στο Sony BMG. Βλέπε: Electronic Frontier Foundation (EFF): Sony BMG Litigation Info, <http://www.eff.org>

„DRM αποτελεί κίνδυνο για την ασφάλεια των υπολογιστών“

Οι DVDs της γερμανικής ταινίας „Mr. & Mrs. Smith“ είχαν κατασκευαστεί με την τεχνολογία DRM και καλούνται „Alpha-DVD“. Οι καταναλωτές που προσπάθησαν να παίξουν τη CD στον υπολογιστή τους, αναφέρθηκαν σε ολική βλάβη του συστήματος, δυσλειτουργίες του αντιγραφέα DVD – ακόμη και κατά την αντιγραφή ασφαλείας άλλων DVD – ή μερική βλάβη του συστήματος του αντιγραφέα DVD.

Βλέπε: Heise News: Sicherheitslücke durch Kinowelt-Kopiersperre, 13.2.2006, <http://www.heise.de>

„Οι καταναλωτές που αγοράζουν download μουσικής από μεγάλες εταιρίες, βρίσκονται στην παγίδα...“

Αυτό είναι το συμπέρασμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης Καταναλωτών BEUC μετά από σχετική έρευνά της. Η έρευνα επιβεβαιώνει, πως η μουσική που κατεβάζεται από το MSN Music UK δεν παίζεται σε Sony Network Walkman ή σε Apple iPod.

Βλέπε: BEUC: Tests. Survey on Interoperability, 2005, <http://www.consumersdigitalrights.org>

Αυτά είναι παραδείγματα περιπτώσεων στις οποίες καταναλωτές αγόρασαν τα ψηφιακά περιεχόμενα (Content) σε μορφή μίας CD, μίας DVD ή σε μορφή μουσικής, κειμένου ή βιντεοταινίας κατεβάζοντάς τα από το διαδίκτυο και στις οποίες αντιμετώπισαν αναπάντεχα προβλήματα κατά τη χρήση αυτών των περιεχομένων. Μία πολύ πιθανή αιτία για τα προβλήματα αυτά είναι η χρήση των συστημάτων „προστασίας αντιγραφής“ ή „Ψηφιακής Διαχείρισης Δικαιωμάτων“ σε DVDs, CDs ή υπηρεσίες online. Σ' αυτό τον Οδηγό για τους καταναλωτές γύρω από το θέμα DRM Διαχείρισης Ψηφιακών Δικαιωμάτων θα μάθετε λεπτομέρειες για τα εξής θέματα:

- Τι σημαίνει DRM;
- Πώς επιδρούν τα συστήματα DRM στη χρήση ψηφιακών περιεχομένων;
- Πώς αναγνωρίζετε το ότι χρησιμοποιείται σύστημα DRM;
- Πώς προστατεύεται από το νόμο το σύστημα DRM;
- Ποια είναι τα δικαιώματά σας σαν καταναλωτής σε σχέση με τα συστήματα DRM;

Και στο τέλος σας παραθέτουμε μία λίστα ελέγχου που θα σας βοηθήσει για να προστατευθείτε από δυσάρεστες εκπλήξεις.

2 Τι σημαίνει Διαχείρισης Ψηφιακών Δικαιωμάτων

Τι σημαίνει και πού χρησιμοποιείται

Τα συστήματα Διαχείρισης Ψηφιακών Δικαιωμάτων (συστήματα DRM) χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο της χρήσης ψηφιακών περιεχομένων και για την προστασία ψηφιακών περιεχομένων από παράνομη χρήση. Υπάρχουν διάφορα είδη συστημάτων DRM. Ενσωματώνονται τόσο σε φυσικά μέσα (π.χ. CDs ή DVDs), όσο και σε περιεχόμενα που διαδίδονται online όπως π.χ. δεδομένα μουσικής, e-Books (ηλεκτρονικά βιβλία), κείμενα, εικόνες και παιχνίδια, αλλά και Video-on-Demand (Βίντεο κατ'Απαίτηση). Η online διάδοση των περιεχομένων μπορεί να γίνει μέσω διαδικτύου, διαλογικά τηλεοπτικά δίκτυα καθώς και κινητής επικοινωνίας. Ακολουθούν μερικά παραδείγματα για υπηρεσίες ή προϊόντα που χρησιμοποιούν συστήματα DRM:

- CDs ή DVDs με ηλεκτρονική προστασία αντιγραφής
- Υπηρεσίες online, στις οποίες μπορούν να κατεβαστούν τραγούδια, βίντεο, ολόκληρα άλμπουμ ή e-Books (ηλεκτρονικά βιβλία) όπως π.χ. iTunes, RealPlayer Music Store, Ciando, Movielink, Moviefone;
- Μία DVD, η οποία επιτρέπεται να παιχτεί αποκλειστικά και μόνο σε μία χώρα και δεν μπορεί να παιχτεί σε άλλες χώρες
- Pay-per-View (θέαση επί πληρωμή) ή Video-on-Demand (Βίντεο κατ'Απαίτηση).

Η προστασία αντιγραφής σε μία CD ή DVD (δηλ. σε μέσα offline) θεωρείται επίσης σαν DRM όπως και οι μέθοδοι κρυπτογράφησης που χρησιμοποιούνται από καταστήματα μουσικής του διαδικτύου (τα καλούμενα online μέσα). Μπορεί δηλαδή ένας τίτλος μουσικής που κατεβάστηκε σε ένα ορισμένο μέγεθος, π.χ. σε Windows Media, δεν είναι δυνατόν να αναπαραχθεί με οποιαδήποτε συσκευή αναπαραγωγής, π.χ. σε Apple iPod. Ιδιαίτερα σε σχέση με μέσα online το σύστημα DRM εφαρμόζεται συνήθως σε συνδυασμό με συμβάσεις. Εδώ είναι καθήκον των συστημάτων DRM, να επιβάλει πράγματι τους συμβατικούς όρους μέσω της έκτασης των δυνατοτήτων χρήσης (περισσότερες λεπτομέρειες θα βρείτε στο κεφάλαιο 5).

Το σύστημα DRM χρησιμοποιεί διαφορετικές τεχνολογίες για τον έλεγχο και την παρακολούθηση της χρήσης ψηφιακών περιεχομένων, ειδικά την κρυπτογράφηση, τη σήμανση και την επιλεκτική ασυμβατότητα:

- Κρυπτογράφηση (*Encryption*): Οι καταναλωτές έχουν πρόσβαση σε κρυπτογραφημένες πληροφορίες μόνο με τη βοήθεια κωδικού. Αυτός ο κωδικός περιλαμβάνεται συχνά στο λογισμικό ή hardware που απαιτείται για την πρόσβαση στο περιεχόμενο. Ένα παράδειγμα είναι η συσκευή DVD-player: Περιλαμβάνει έναν κωδικό για την αναπαραγωγή των DVDs.
- Σήμανση (*Marking*): Για τη μετάδοση πληροφοριών πάνω στο περιεχόμενο, δηλ. εάν υπάρχει προστασία αντιγραφής, ποιός είναι ο ιδιοκτήτης των δικαιωμάτων και ποια είδη χρήσης επιτρέπονται, γίνεται σχετική σήμανση των δεδομένων από τον ιδιοκτήτη των δικαιωμάτων πριν την πώληση.
- Επιλεκτική ασυμβατότητα (*Selective Incompatibility*): Όταν ένας παραγωγός για παράδειγμα κωδικοποιεί λάθη στο περιεχόμενο μίας CD, Προσπαθεί να καθορίσει εάν μπορεί η CD να παιχτεί με υπολογιστή, ραδιόφωνο αυτοκίνητου, φορητή συσκευή, κινητό τηλέφωνο κλπ.

Τα συστήματα DRM είναι ευχή ή κατάρα;

Τα συστήματα DRM μπορεί για σας, σαν καταναλωτές να έχουν θετικές ή και αρνητικές επιπτώσεις. Όπως προκύπτει από τα πιο πάνω παραδείγματα, τα συστήματα DRM χρησιμοποιούνται σε πλήθος νέων υπηρεσιών – από τις οποίες μερικές ίσως να μην προσφέρονταν καθόλου χωρίς τα συστήματα DRM. Νέα μοντέλα διακίνησης και διαμόρφωσης τιμών όπως π.χ. από την iTunes επιτρέπουν την αγορά μόνο ενός ορισμένου αγαπημένου τραγουδιού από μία, χωρίς να χρειάζεται να αγοράσετε όλη τη CD. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η υπηρεσία online Movielink, η οποία σας επιτρέπει την απόκτηση και την θέαση μίας ταινίας μόνο για ορισμένο χρονικό διάστημα. Από την άλλη πλευρά, όπως θα διευκρινίσουμε στο κεφάλαιο 3, το σύστημα DRM περιορίζει και τις δυνατότητες της χρήσης ψηφιακών περιεχομένων, όπως και την ελευθερία επιλογής για αγορά περιεχομένων από διαφορετικές επιχειρήσεις. Το σύστημα DRM μπορεί εκτός αυτού να έρθει και σε σύγκρουση με την ιδιωτικότητά σας, την ιδιοκτησία σας ή την ασφάλεια του υπολογιστή σας. Σε μερικές περιπτώσεις μπορούν οι περιορισμοί αυτοί να έλθουν σε σύγκρουση με νόμιμα δικαιώματα και συμφέροντα των καταναλωτών. Στην περίπτωση αυτή οι καταναλωτές μπορούν να προσφύγουν στα δικαστήρια. Αυτή η δυνατότητα περιγράφεται στο κεφάλαιο 5.

3 Με ποιο τρόπο παρεμποδίζουν τα συστήματα DRM τις δυνατότητές σας για χρήση ψηφιακών περιεχομένων

Οι επιχειρήσεις που προσφέρουν ψηφιακά περιεχόμενα με συστήματα DRM έχουν πολλές δυνατότητες να καθορίσουν με ακρίβεια, τι επιτρέπεται ή τι δεν επιτρέπεται να κάνετε με τα περιεχόμενα.

Τα συστήματα DRM μπορούν να περιορίσουν την επιλογή και ελευθερία σας να ακούσετε περιεχόμενα, να τα διαβάσετε ή να τα δείτε, όποτε θέλετε και όπως θέλετε εσείς.

Η ελευθερία χρήσης ηλεκτρονικών περιεχομένων κατά οποιοδήποτε τρόπο όλο και ελαττώνεται από τότε που άρχισε η χρήση των συστημάτων DRM. Σε δεδομένα προστατευόμενα από DRM πιθανώς να μη μπορείτε να δρομολογήσετε πληροφορίες μίας CD για να μετατρέψετε τη συμβατότητα του μεγέθους (π.χ. σε μέγεθος MP3), μπορεί να μη μπορείτε να αντιγράψετε μία CD ή να μη μπορείτε να την ακούσετε στο ραδιόφωνο του αυτοκινήτου σας ή σε έναν υπολογιστή. Μερικά δεδομένα αποκρυπτογραφούνται αποκλειστικά και μόνο από τη hardware ενός ορισμένου operator, ενώ σε άλλα πάλι δεδομένα έχουν ληφθεί μέτρα για τον περιορισμό του αριθμού ενδεχόμενων αντιγραφών. Σε μερικά δεδομένα μπορεί να συμπεριλαμβάνεται μία ημερομηνία λήξης, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι δεν μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε μετά από μία ορισμένη ημερομηνία.. Μπορείτε δηλαδή να δείτε μία ταινία που αγοράσατε online μόνο εντός χρονικού διαστήματος 24 ωρών. Ένα άλλο παράδειγμα είναι μία σύμβαση με επιχείρηση που δεν σας επιτρέπει να κάνετε αντίγραφα ασφαλείας, τα οποία καταστρέφει το χρησιμοποιούμενο σύστημα DRM και εσείς διατρέχετε κίνδυνο να χάσετε όλη τη συλλογή σας με δεδομένα μουσικής εάν προσπαθήσετε να αλλάξετε υπολογιστή ή Mediaplayer. Αυτό το κλειδώμα κπου καλείται „Forward Lock“ εμποδίζει επίσης το να πουλήσετε τα δεδομένα σας όπως είναι σύνηθες με μεταχειρισμένα βιβλία, CDs, DVDs κλπ..

Μία άλλη άποψη στις περιπτώσεις αυτές είναι η συμβατότητα μεταξύ των κατεβασμένων δεδομένων και του λογισμικού ή hardware. Ένα τεστ που διενεργήθηκε πρόσφατα από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Καταναλωτών BEUC είχε το εξής αποτέλεσμα:

• Στις περισσότερες περιπτώσεις είναι αδύνατο ή τουλάχιστον εξαιρετικά δύσκολο να παιχτούν δεδομένα μουσικής σε ορισμένη μορφή σε συσκευές που προορίζονται για άλλη μορφή

- Πολλές υπηρεσίες Download, οι οποίες συχνά πωλούν μουσική σε μία μόνο μορφή, είναι έτσι σε θέση να ελέγχουν σε ποιες συσκευές μπορούν να παιχτούν τα δεδομένα μουσικής.

Αυτό σημαίνει για παράδειγμα, πως ένα κατεβασμένο δεδομένο μουσικής σε μία ορισμένη μορφή (Windows Media Audio (WMA)) ενδεχομένως δεν παίζεται σε όλες τις συσκευές σας. Κατά κανόνα δεν είναι δυνατόν, να μετατρέψετε μία μορφή άμεσα σε άλλη μορφή, δηλαδή δεδομένα WMA δεν μετατρέπονται για παράδειγμα απευθείας στη μορφή AAC (Advanced Audio Coding) που χρησιμοποιεί το Apple iPod. Ακόμη και σε ηλεκτρονικά περιεχόμενα offline, οι περιορισμοί χρήσης και η ελλιπής συμβατότητα με Player-Hardware σημαίνουν, πως δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη συλλογή σας με CDs, DVDs κλπ. σε ορισμένες συσκευές και υπολογιστές. Το τεστ του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Καταναλωτών BEUC πάνω στην „διαλειτουργικότητα προσφορών μουσικής online και φορητών συσκευών αναπαραγωγής“ θα βρείτε στο: <http://www.consumersdigitalrights.org>

Ιδιωτικότητα

Ιδιαίτερα σε υπηρεσίες online χρησιμοποιείται συχνά το σύστημα DRM για συγκέντρωση πληροφοριών για εσάς. Πότε παίζετε ποια τραγούδια, πόσο συχνά τα ακούτε κλπ.. Ενώ τα στοιχεία χρησιμοποιούνται ως επί το πλείστον για τον έλεγχο της τήρησης της άδειας χρήσης, μερικές φορές χρησιμοποιούνται και για σκοπούς μάρκετινγκ της επιχείρησης, αλλά πολλές φορές παραχωρούνται και σε τρίτους ή ακόμη πωλούνται σε τρίτους. Αλλά και σε CDs και DVDs μπορεί το σύστημα DRM να χρησιμοποιηθεί για την παρακολούθηση της συμπεριφοράς των καταναλωτών. Ένα δυσάρεστο παράδειγμα ήταν το σύστημα XCP-DRM της Sony BMG: Για να ακούσει κανείς τη CD στον ιδιωτικό υπολογιστή, έπρεπε πρώτα να εγκατασταθεί το λογισμικό, με τη βοήθεια του οποίου η Sony BMG μπορούσε να διαπιστώνει, πότεάκουγε ο καταναλωτής τη CD, πόσο χρονικό διάστημα κλπ.. Αυτές οι πληροφορίες μεταδίδονταν στη συνέχεια μέσω διαδικτύου προς τη Sony BMG.

Ασφάλεια

Τα συστήματα DRM προκαλούν συχνά και βλάβες στον υπολογιστή σας ή σε άλλες συσκευές. Για παράδειγμα: Μερικά συστήματα DRM δεν είναι συμβατά με τις ρυθμίσεις του υπολογιστή σας και προκαλούν ολική διακοπή λειτουργίας του συστήματος. Η ασφάλεια διακινδυνεύει και

όταν τα συστήματα DRM εγκαθιστούν πρόσθετο λογισμικό στον υπολογιστή σας. Αυτό το λογισμικό μπορεί μαζί με το μηχανισμό DVD (όπως έγινε στην περίπτωση της DVD „Mr. & Mrs. Smith“ στη Γερμανία), να έλθει σε σύγκρουση με το λογισμικό του Player σας ή με άλλες λειτουργίες του υπολογιστή. Όταν το λογισμικό δημιουργεί τη σύνδεση με το διαδίκτυο, μπορούν να δημιουργηθούν και διασυνδέσεις που είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται από ιούς, ιούς τύπου worm και δούρειους ίππους για την εξάπλωσή τους.

Προσοχή! Μη ξεχνάτε:

Τα συστήματα DRM μπορούν επίσης να επιδράσουν και στο πώς επιτρέπεται να χρησιμοποιήσετε τα ψηφιακά περιεχόμενα (μουσική, βίντεο, κείμενο) που αγοράσατε. Είναι δυνατό, το να συμφωνείτε με ορισμένους περιορισμούς, εφόσον συμφωνείτε με την τιμή και τους όρους, υπό τους οποίους σας προσφέρονται τα περιεχόμενα. Όμως μερικοί περιορισμοί μπορεί να είναι απαράδεκτοι ή να περιορίζουν τα νόμιμα δικαιώματά σας σαν καταναλωτή (περισσότερες λεπτομέρειες για τα δικαιώματά σας θα βρείτε στο κεφάλαιο 5). Για το λόγο αυτό παίζει μεγάλο ρόλο το να γνωρίζετε εάν χρησιμοποιήθηκαν συστήματα DRM και σε περίπτωση που πράγματι χρησιμοποιήθηκαν, το τί σημαίνει αυτό σε σχέση με τη DVD ή CD, που θέλετε να αγοράσετε ή με το περιεχόμενο που θέλετε να κατεβάσετε. Στο επόμενο κεφάλαιο θα σας μιλήσουμε για μερικές ενδείξεις, από τις οποίες προκύπτει εάν χρησιμοποιήθηκε σύστημα DRM.

4 Αναγνώριση ενός συστήματος DRM

Μερικές φορές είναι πολύ δύσκολο να αναγνωρίσει κανείς, εάν ένα περιεχόμενο ή μία επιχείρηση υπηρεσιών χρησιμοποιεί σύστημα DRM ή όχι. Εδώ διακρίνει κανείς μεταξύ δύο διαφορετικών περιστάσεων: DRM σε μέσο όπως μία CD ή

DVD, και DRM σε περιεχόμενο που διαδίδεται online.

DRM σε μία CD ή DVD

Σε μερικές χώρες ο νομοθέτης υποχρεώνει τους κατασκευαστές που χρησιμοποιούν ένα σύστημα DRM, να αναφέρουν ότι χρησιμοποιούν παρόμοιο σύστημα. Στη Γερμανία για παράδειγμα οφείλουν οι παραγωγοί να κοινοποιήσουν στους πελάτες τους πως χρησιμοποιείται σύστημα DRM, ποιες ιδιότητες διαθέτει, το όνομα της εταιρείας και τη διεύθυνση του νομικού προσώπου που είναι υπεύθυνο για τη χρήση του συστήματος DRM. Εξαιρέση αποτελούν ακόμη – όπως οι γερμανικές διατάξεις - οι διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες υφίσταται υποχρέωση σχετικής σήμανσης για εταιρείες που χρησιμοποιούν συστήματα DRM. Τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη δεν έχουν ακόμη ειδικές διατάξεις σήμανσης για τα συστήματα DRM (Υπόδειξη: υπάρχουν ενδεχομένως διατάξεις για σήμανση σύμφωνα με τους γενικούς νόμους προστασίας καταναλωτών όπως διευκρινίζεται στο κεφάλαιο 5). Αλλά και στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υπάρχουν τυπικές διατάξεις σήμανσης για συστήματα DRM.

Ακόμη και σε χώρες, στις οποίες δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις σήμανσης για συστήματα DRM, αποφασίζουν προαιρετικά παρόλα αυτά πολλοί κατασκευαστές των CD και DVD ή επιχειρήσεις που προσφέρουν περιεχόμενα ελεγχόμενα από DRM, να αναφέρουν με τον άλφα ή βήτα τρόπο εάν χρησιμοποιούν ένα σύστημα DRM ή όχι. Ένας των λόγων είναι, το ότι δικαστικές αποφάσεις των περασμένων ετών αύξησαν την πίεση τους πάνω στους κατασκευαστές των CD και DVD, να υποδεικνύουν στους καταναλωτές τη χρήση της τεχνολογίας DRM, καθώς και την ενδεχόμενη επίδρασή της στη χρήση του προϊόντος. Εάν δεν γίνει αυτό, οι κατασκευαστές ευθύνονται σε περίπτωση κατά την οποία οι CDs δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες του καταναλωτή (βλέπε κεφάλαιο 5 για περισσότερες λεπτομέρειες). Ακολούθως θα σας δώσουμε ορισμένα παραδείγματα, για την ενδεχόμενη μορφή παρομοίων (προαιρετικών) πρωτοβουλιών σήμανσης και τι πρέπει να προσέξετε όταν αγοράζετε μία CD.

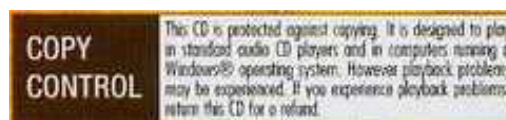
Εάν για παράδειγμα δείτε στην όπισθεν του καλύμματος της CD την έκφραση „Αυτή η CD προστατεύεται από αντιγραφή“, θα ξέρετε πως χρησιμοποιείται σύστημα DRM. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η παρουσία του ακόλουθου λογότυπου, που διαδίδεται όλο και περισσότερο στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ:

Αυτό το λογότυπο διαμορφώθηκε από την Διεθνή Ένωση Φωνογραφικής Βιομηχανίας (International Federation of the Phonographic Industry - IFPI, <http://www.ifpi.org>). Σύμφωνα με τις Οδηγίες IFPI για τη σήμανση οφείλουν οι κατασκευαστές να αναφέρουν εμφανώς, σε ποιες συσκευές πλατφόρμες μπορεί να παιχτεί χωρίς πρόβλημα η CD ή σε ποιες συσκευές ή πλατφόρμες δεν μπορεί να παιχτεί η CD, εάν μπορεί να χρησιμοποιηθεί η CD σε υπολογιστή, ποια Hardware και ποιο λογισμικό απαιτείται για να παιχτεί. Οι κατασκευαστές οφείλουν να αναφέρουν και άλλες πληροφορίες όπως π.χ. μία διεύθυνση διαδικτύου ή τον αριθμό μίας ανοικτής γραμμής Service-Hotline. Αυτή η σήμανση IFPI αποτελεί μόνο μία από πολλές προσπάθειες, για την ενιαιοποίηση των συστημάτων DRM. Εκτός από τη σήμανση IFPI υπάρχει και πλήθος άλλων σημάνσεων στην αγορά. Οι συχνότερες είναι: Για αναλυτικότερες πληροφορίες βλέπε:

Playability on / Abspielbarkeit auf / Lecture sur				
	CD Audio Home player / lecteur	✓	PC, min. Win 95/64 MB RAM, Pentium II 233	✓
	Others / Sonstige / Autres	< 100%	Mac	—
			Others / Andere / Autres	—

Info: www.bmg-copycontrol.info

will not play on PC/MAC

Βλέπε:

Campaign for Digital Rights: Copy protected CDs,
<http://ukcdr.org/issues/cd/warnings/>

Προσοχή! Μη ξεχνάτε:

Να ελέγχετε προσεκτικά τις CD και DVD που αγοράζετε. Για το μέλλον αναμένεται πως όλο και περισσότεροι παραγωγοί των CD ή DVD θα αναφέρουν εάν χρησιμοποιήθηκε τεχνολογία DRM ή όχι. Εάν δεν συμφωνείτε με τους περιορισμούς, μπορείτε εσείς οι ίδιοι να αποφασίσετε, εάν θέλετε να αγοράσετε τη CD ή τη DVD ή όχι. Από τη στιγμή που αγοράσατε το προϊόν θα είναι δύσκολο να χρησιμοποιήσετε το επιχείρημα πως το προϊόν δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες σας, ιδιαίτερα όταν προειδοποιηθήκατε επαρκώς με σχετική ετικέτα (περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στο κεφάλαιο 5). Θα έπρεπε όμως να γνωρίζετε πως οι δικηγόροι, πολιτικοί, οι ομάδες καταναλωτών και οι εκπρόσωποι της βιομηχανίας βρίσκονται ακόμα στη φάση συζητήσεων για το πότε είναι λογική και επαρκής μία προειδοποίηση από τη χρήση συστήματος DRM και πότε όχι.

Συστήματα DRM σε περιεχόμενα online (Downloads)

Η ετικέτα IFPI ισχύει μόνο για CDs και DVDs, αλλά όχι για μουσική ή άλλα περιεχόμενα που μπορούν να πωληθούν σαν αρχεία online. Έτσι είναι ακόμη δυσκολότερο να διαπιστώσει κανείς κατά την αγορά online εάν χρησιμοποιήθηκαν συστήματα DRM. Παρόλα αυτά υπάρχουν μερικές ενδείξεις οι οποίες θα μπορούσαν να σας βοηθήσουν να διαπιστώσετε, εάν χρησιμοποιήθηκε σύστημα DRM ή όχι

Δεν υπάρχουν μοντέλα που προσφέρονται αποκλειστικά και μόνο με συστήματα DRM.

Υπηρεσίες χαρακτηριστικές για τη χρήση του DRM είναι οι υπηρεσίες Pay-per-View (θέαση επί πληρωμή) ή εταιρίες δανεισμού ταινιών online. Και οι περισσότερες εμπορικές υπηρεσίες κατεβάσματος μουσικής online εργάζονται με DRM, όπως για παράδειγμα. Real Networks ή iTunes. Σε άλλες υπηρεσίες δεν θα υπέθετε κανείς τη χρήση συστημάτων DRM: Στην πρώην Napster μπορούσε κανείς παλιά να κατεβάσει δωρεάν μουσική. Τώρα χρησιμοποιεί και η νέα επιχείρηση Napster μία τεχνολογία DRM για να σιγουρευτεί, πως τα αγοραζόμενα περιεχόμενα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά και μόνο σύμφωνα με τους όρους της άδειας χρήσης. Μερικές φορές οι υπηρεσίες αυτές χρησιμοποιούν λογότυπα με σχετική ένδειξη για τη χρήση συστήματος DRM, όπως για παράδειγμα το λογότυπο „PlaysForSure“ της Microsoft.

Περιορισμοί χρήσης μπορούν να αποτελούν ένδειξη για τη χρήση DRM

Μία ένδειξη για την ύπαρξη συστήματος DRM είναι ο περιορισμός της δυνατότητας χρήσης ενός αρχείου με ορισμένο τρόπο (π.χ. είναι δυνατός μόνο περιορισμένος αριθμός αντιγράφων ή ο τίτλος της μουσικής δεν είναι δυνατόν να σταλεί σε άλλα πρόσωπα). Άλλη ένδειξη για την ύπαρξη συστήματος DRM είναι το ότι τα αρχεία που αγοράσατε online μπορούν να παιχτούν μόνο σε ορισμένες φορητές συσκευές (π.χ. το iPod της Apple παίζει μόνο μουσική που κατεβάστηκε από την iTunes, αλλά δεν παίζει προστατευόμενα αρχεία άλλων υπηρεσιών χωρίς περιορισμούς με συστήματα DRM).

Να διαβάζετε τους Όρους χρήσης

Ένας σωστός τρόπος ενημέρωσης για τη χρήση ενός συστήματος DRM είναι να εξοικειωθείτε με τους όρους χρήσης της υπηρεσίας online, που είναι και γνωστοί και σαν σύμβαση τελικού καταναλωτή (End-User License Agreements - EULA). Εάν στην άδεια χρήσης αναφέρεται ότι επιτρέπεται να κάνετε μόνο πέντε αντίγραφα, ότι επιτρέπεται να χρησιμοποιήσετε το αρχείο μόνο σε δύο διαφορετικές συσκευές ή να το ακούσετε μόνο επί μία ώρα κλπ. Τότε είναι πολύ πιθανό να έχει χρησιμοποιηθεί σύστημα DRM. Μία άλλη δυνατή ένδειξη για τη χρήση τεχνο-

λογίας DRM είναι όταν στους όρους της σύμβασής σας διευκρινίζετε πως οφείλετε να κατεβάσετε από την υπηρεσία που προσφέρει το περιεχόμενο ένα συγκεκριμένο λογισμικό (Player).

Προσέξτε το μέγεθος του αρχείου

Εάν δείτε πως ένα αρχείο προσφέρεται σε μορφή AAC, τότε κατά πάσα πιθανότητα έχει κωδικοποιηθεί με το σύστημα DRM της Apple που καλείται „Fair Play“. Εάν η κατάληξη του αρχείου είναι „wma“ ή „asf“, τότε το αρχείο έχει κατά πάσα πιθανότητα το σύστημα DRM της Microsoft. Ρυθμίστε το λειτουργικό σας σύστημα έτσι, ώστε να φέρεται πάντα η κατάληξη των αρχείων. Το πως μπορείτε να κάνετε αυτή τη ρύθμιση στο δικό σας σύστημα θα το βρείτε στο αρχείο Βοήθεια. Οι λέξεις αναζήτησης είναι για παράδειγμα „κατάληξη αρχείου“ ή „κατάληξη ονομασίας αρχείου“.

5 DRM και ο Νόμος

Ίσως έχετε ακούσει για εταιρίες μουσικής που άσκησαν αγωγή εναντίον καταναλωτών, οι οποίοι αχρηστοποίησαν τη φραγή των συστημάτων DRM σε ψηφιακούς τίτλους μουσικής. Συγχρόνως μαθαίνουμε για περιπτώσεις στις οποίες οι καταναλωτές προσέφυγαν στα δικαστήρια με αγωγές κατά επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν συστήματα DRM. Σε τεχνικά περιοδικά διαβάζουμε συχνά ότι τα συστήματα DRM μπορεί να παραβιάσουν τα δικαιώματα των καταναλωτών. Το νομικό καθεστώς των συστημάτων DRM και των καταναλωτών είναι συχνά ασαφές. Στο κεφάλαιο αυτό θα προσπαθήσουμε να διευλευκάνουμε το θέμα αυτό και σας δίνουμε απαντήσεις μεταξύ άλλων στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Είναι παράνομη η καταστρατήγηση ή η αχρηστοποίηση των συστημάτων DRM;
- Έχετε δικαίωμα να μπορείτε να κάνετε αντίγραφα;
- Πώς προστατεύεται η ιδιωτικότητα του καταναλωτή;
- Μπορούν να ζητήσουν καταναλωτές να λειτουργούν οι CDs σε κάθε συσκευή αναπαραγωγής;

Οι περισσότερες νόμιμες διατάξεις προέρχονται από το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προς στιγμή δεν υπάρχουν ειδικοί ευρωπαϊκοί κανονισμοί που να προστατεύουν άμεσα τους χρήστες από περιεχόμενα προστατευόμενα από συστήματα DRM. Αλλά και το γενικό Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Προστασίας Καταναλωτών μπορεί να συμβάλει στην παροχή νομικού καθεστώτος στους καταναλωτές ώστε να είναι σε θέση να υπερασπίσουν τα συμφέροντά τους απέναντι σε χρήστες των συστημάτων DRM. Για το λόγο αυτό θα συγκεντρωθούμε στις διατάξεις που θεμελιώνονται στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Με τον τρόπο αυτό μπορούμε να σας υποδείξουμε, ποιες διατάξεις ισχύουν ενδεχομένως στη χώρα σας. Είναι σημαντικό το ότι οι Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν παρέχουν κανονικά στον καταναλωτή άμεσα δικαιώματα στην πατρίδα του, υποχρεώνουν τους εθνικούς νομοθέτες να καταρτίσουν νόμους προς μεταφορά του ευρωπαϊκού δικαίου σε εσωτερικό δίκαιο. Το πώς μεταφέρουν τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, μπορεί να διαφέρει από χώρα σε χώρα. Για περισσότερες πληροφορίες γύρω από τις ισχύουσες διατάξεις στη χώρα σας να αποτανθείτε προς την εθνική Ένωση Προστασίας Καταναλωτών.

Offline ή online: πρόκειται για μία μεγάλη διαφορά

Από νομικής πλευράς υπάρχει μεγάλη διαφορά για το εάν διαδίδονται περιεχόμενα offline ή online. Ας υποθέσουμε για παράδειγμα πως αγοράζετε ένα κανονικά τυπωμένο βιβλίο. Αφού το αγοράζετε το βιβλίο βρίσκεται στην ιδιοκτησία σας. Το τι σας επιτρέπεται να κάνετε με το βιβλίο καθορίζεται από το γενικό Νόμο περί Ιδιοκτησίας και το Νόμο Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Μπορείτε να το πουλήσετε, να το δανείσετε σε κάποιον ή να κάνετε αντίγραφα. Κανονικά δεν επιτρέπεται να πουλήσετε τα αντίγραφα ή να τα σκανάρετε και να τα δημοσιεύσετε στο διαδίκτυο. Όπως θα εξηγήσουμε πιο κάτω, ισχύουν εκτός άλλων και ορισμένες διατάξεις του Νόμου Προστασίας Καταναλωτών μόνο για υλικά προϊόντα και όχι για ψηφιακά περιεχόμενα που κατεβάζονται από το διαδίκτυο.

Εν αντιθέσει προς την περίπτωση αυτή, αγοράζετε στα ψηφιακά περιεχόμενα που διατίθενται

online μόνο την άδεια χρήσης για το συγκεκριμένο περιεχόμενο, π.χ. για ένα E-Book (ηλεκτρονικό βιβλίο). Και εδώ ισχύει το Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Επιπροσθέτως, δεν αποκλείεται στις όρους της άδειας χρήσεώς σας, δηλαδή στο συμβόλαιό σας με την επιχείρηση που προσφέρει το ηλεκτρονικό βιβλίο, να αναφέρεται αναλυτικά, τι επιτρέπεται να κάνετε με το περιεχόμενο που αγοράσατε online και τι όχι. Εάν ελέγχεται από σύστημα DRM, μπορεί οι συσκευές που χρειάζεστε για να διαβάσετε το ηλεκτρονικό βιβλίο να παρακολουθούν τη χρήση του – και είναι κιόλας σε θέση να εμποδίσουν ορισμένα είδη χρήσεων, τα οποία κανονικά επιτρέπονται με βάση το Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας (βλέπε κεφάλαιο 5), όπως π.χ. ιδιωτικά αντίγραφα του κειμένου. Το τι επιτρέπεται ή δεν επιτρέπεται να κάνετε με το αρχείο περιγράφεται με ακρίβεια στην άδεια χρήσης και δεν απαιτείται να συμφωνεί με τα νόμιμα προνόμια τα οποία δικαιούσθε με βάση τον ισχύον Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Η άδεια χρήσης είναι μία σύμβαση μεταξύ σας και της επιχείρησης που προσφέρει την υπηρεσία, βάσει της οποίας σας επιτρέπεται να κάνετε ορισμένες χρήσεις με τα περιεχόμενα που αγοράσατε online.

Ένα παράδειγμα: σύμφωνα με τη σύμβασή σας έχετε ενδεχομένως το δικαίωμα να ακούτε ένα τίτλο μουσικής επί μία εβδομάδα, να κάνετε το πολύ πέντε αντίγραφα, να το παίζετε μόνο σε τρεις ορισμένες συσκευές κλπ.. Άλλα παραδείγματα συχνών περιορισμών είναι το να μη μπορεί να σταλεί το αρχείο σε φίλους με E-Mail, το ότι δεν είναι δυνατόν να πουληθεί ή να αναμιχθεί εκ νέου κλπ. Μερικοί από αυτούς τους περιορισμούς είναι πράγματι υπερβολικοί και ίσως όχι απόλυτα σύμφωνοι με το νόμο (για τη νομιμότητα μερικών επί μέρους όρων βλέπε κεφάλαιο 5). Παρακαλούμε να ελέγχετε οπωσδήποτε τους „Όρους συναλλαγών“ των υπηρεσιών όπως η Napster, iTunes, Realplayer Music Store, Movielink και άλλων υπηρεσιών online.

Τα συστήματα DRM προστατεύονται μεν από το νόμο, αλλά και ο καταναλωτής πορτατεύεται από μερικούς κανονισμούς DRM

Η απαγόρευση καταστρατήγησης

Η απαγόρευση καταστρατήγησης στην Οδηγία Πνευματικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύει την καταστρατήγηση ενός συστήματος DRM (δηλ. την ενέργεια ως „hacker“) ή την υποστήριξη άλλου για το σκοπό αυτό. Αυτή η απαγόρευση ισχύει και για περιπτώσεις, στις οποίες εσείς είστε τις δικαιολογημένης άποψης πως έχετε το δικαίωμα αυτό, για παράδειγμα, όταν σύμφωνα με τους νόμους της χώρας σας επιτρέπεται η αντιγραφή των CD, η μετατροπή του περιεχομένου σε μορφή MP3 ή η χρήση του στα σχολεία, „Ανεξάρτητα από το εάν έχετε αυτά τα δικαιώματα σε μέσα που προστατεύονται από συστήματα DRM ή όχι, το περιεχόμενο που προστατεύεται από σύστημα δεν επιτρέπεται να θιγεί και δεν επιτρέπεται να απομακρύνετε ή να καταστρατηγήσετε το σύστημα DRM. Αυτό ισχύει εξίσου και για περιεχόμενα προστατευόμενα από συστήματα DRM που κατεβάζετε από το διαδίκτυο, όπως π.χ. μουσική, που αγοράσατε σε κατάσταση μουσικής online. Εκτός αυτού απαγορεύεται η διακίνηση βοηθητικών μέσων, με τη βοήθεια των οποίων είναι δυνατή η αχρηστοποίηση των συστημάτων DRM. Ο όρος „βοηθητικό μέσο“ είναι κατά κανόνα πολύ ευρύς και δεν συμπεριλαμβάνει μόνο λογισμικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αχρηστοποίηση του συστήματος DRM, αλλά και την προσφορά πληροφοριών για το πως είναι δυνατόν να αχρηστοποιηθούν τα συστήματα DRM ή ακόμη και η διαφήμιση παρόμοιων μέσων και η οδηγίες χρήσης τους.

Ανάλογα με τη νομοθεσία της χώρας σας και ανάλογα από το εάν χρησιμοποιείτε τα βοηθητικά αυτά μέσα για εμπορικό ή ιδιωτικό σκοπό, οι ενδεχόμενες ποινές μπορεί να είναι από πολιτικές ποινές έως ποινές για εγκλήματα (πρόστιμα, φυλάκιση κλπ.) Είναι όμως σημαντικό το να γνωρίζετε κανείς ότι δεν έχει παύσει να κυριαρχούν νομική αβεβαιότητα και διενέξεις γύρω από τις διατάξεις αυτές.

Τα προνόμιά σας σύμφωνα με το Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας ...

Τα καλά νέα είναι πως το Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας επιτρέπει συνήθως ορισμένα είδη χρήσεων περιεχομένων, χωρίς να απαιτείται προηγουμένως μία άδεια από τον κάτοχο των δικαιωμάτων (εταιρία δίσκων, στούντιο ταινιών, εκδοτικός οίκος κλπ.). Στο κεφάλαιο αυτό θα διευκρινήσουμε αυτά τα ρητόματα αναλυτικότερα. Παρακαλούμε όμως να δείξετε κατανόηση για τη συντομία αυτών των διευκρινίσεων και για το ότι ενδεχομένως δεν θα μπορέσουμε να αναφερθούμε σε όλες τις ερωτήσεις και απορίες σας. Στο τέλος της μπροσούρας αυτής θα βρείτε λινκς από όπου μπορείτε να πληροφορηθείτε αναλυτικότερα.

Ο νόμος αναγνωρίζει τις λεγόμενες εξαιρέσεις από το Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας του κατόχου των δικαιωμάτων. Αυτές οι εξαιρέσεις επιτρέπουν στον καταναλωτή την εκτέλεση ορισμένων πράξεων, οι οποίες διαφορετικά θα θεωρούνταν παραβίαση του Δικαίου Πνευματικής Ιδιοκτησίας, εάν δεν είχαν προηγουμένως εγκριθεί από τον κάτοχο των δικαιωμάτων. Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ισχύουν μεταξύ άλλων και οι ακόλουθες εξαιρέσεις

- Εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής: Επιτρέπεται να κάνετε ένα αντίγραφο ασφαλείας για δικούς σας σκοπούς έρευνας και μελετών, ή αντίγραφο για την οικογένειά σας ή για ένα καλό φίλο. Το αντίγραφο επιτρέπεται μόνο όταν πρόκειται για μη εμπορικό σκοπό.
- Εξαιρέσεις για εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς σκοπούς: Εάν είστε δάσκαλος/ καθηγητής ή επιστήμων επιτρέπεται να αντιγράψετε ένα κείμενο, μία ταινία, ένα τραγούδι κλπ. Σαν υλικό για επαγγελματική ή επιστημονική χρήση και να το μεταβιβάσετε. Δεν επιτρέπεται ο εμπορικός σκοπός.
- Εξαιρητική παραγωγή αποσπασμάτων: Επιτρέπεται να παραθέσετε απόσπασμα από ένα προϊόν, βιβλίο, από μία έκθεση, ταινία κλπ. για κριτικές ή για βιβλιοκρισία υπό ορισμένους όρους, εφόσον έχει ήδη δημοσιευθεί.
- Εξαιρέσεις για παρωδίες: Επιτρέπεται να παραθέσετε αποσπάσματα από κείμενα, τραγούδια, ταινίες κλπ. για να φτιάξετε καρικατούρες ή παρωδίες.

Οι εξαιρέσεις του Δικαίου Πνευματικής Ιδιοκτησίας καταρτίστηκαν για το συμφέρον του καταναλωτή, όμως δεν αποτελούν δικαιώματα με την έννοια του ότι παρέχουν στους καταναλωτές ιδιωτικοποιημένο δικαίωμα, το οποίο μπορούν άμεσα να κατισχύσουν. Συνέπεια είναι ότι ένας δικαστής, ο οποίος καθορίζει αν είναι εφαρμόσιμη μία εξαίρεση, πρέπει πρώτα να ζυγοσταθμίσει τα συμφέροντα του προσώπου που ωφελείται από την εξαίρεση με τα αποκλειστικά δικαιώματα του κατόχου των δικαιωμάτων. Και για το λόγο αυτό καλούμε εδώ τις εξαιρέσεις του Δικαίου Πνευματικής Ιδιοκτησίας „προνόμια“ και όχι „δικαιώματα“.

... και πώς περιορίζονται τα δικαιώματα αυτά από τα συστήματα DRM

Το πρόβλημα με όλα αυτά τα προνόμια είναι: Ακόμη δεν είναι σαφές, πώς μπορεί να κατισχύσει κανείς αυτά τα προνόμια όταν χρησιμοποιείται σύστημα DRM και δεν επιτρέπεται να το αποφύγετε. Οι περισσότεροι εθνικοί νόμοι και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο δεν δίνουν ακόμη απάντηση στο θέμα αυτό. Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο υποχρεώνει τα επί μέρους κράτη μόνο με πολύ αόριστο τρόπο να εγγυηθούν το ότι πράγματι οι καταναλωτές μπορούν να κάνουν χρήση αυτών των εξαιρέσεων, ακόμη και όταν χρησιμοποιηθεί σύστημα DRM, χωρίς να αναφέρουν ακριβέστερα πώς μπορεί να επιτευχθεί αυτό. Μόνο μερικά κράτη – μέλη έχουν εφαρμόσει κανονισμούς για την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών σε ψηφιακά περιεχόμενα.

Στη Γαλλία συζητήθηκαν για παράδειγμα αναλυτικά ενδεχόμενες νομικές πρωτοβουλίες για την ενίσχυση των εξαιρέσεων της ιδιωτικής αντιγραφής. Το γερμανικό Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας υποχρεώνει τον κάτοχο των δικαιωμάτων να παρέχει στον καταναλωτή τα απαιτούμενα μέτρα, ώστε να μπορεί ο καταναλωτής να χρησιμοποιεί τις εργασίες για έρευνες, παρωδίες ή εικονογραφήσεις (σε περιορισμένο αριθμό) για ιδιωτική αντιγραφή. Στη Δανία καταρτίστηκε διαδικασία διαιτησίας για να βοηθήσει καταναλωτές στη χρήση περιεχομένων κατά ορισμένους νόμιμους τρόπους, όταν παρακωλύονται από ένα σύστημα DRM. Το πορτογαλικό

Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας απαγορεύει ρητά την παρεμπόδιση της σωστής χρήσης περιεχομένων. Κάτοχοι δικαιωμάτων στην Πορτογαλία οφείλουν να λαμβάνουν προαιρετικά τα απαραίτητα μέτρα για να εγγυηθούν την απρόσκοπτη χρήση, αλλά οι καταναλωτές μπορούν να αποτανθούν και προς Υπηρεσία Διατησίας. Αυτά είναι μόνο μερικά παραδείγματα. Θα εξακριβωθεί στο μέλλον πόσο αποτελεσματικοί είναι πραγματικά οι κανονισμοί αυτοί και αν θα ακολουθήσουν άλλες χώρες ή εάν οι νομοθέτες στην Ευρώπη θα καταρτίσουν πρόσθετους Κανονισμούς προς διευλευκανση της θέσης των καταναλωτών.

Ακόμη και αν βάσει της νομοθεσίας της χώρας σας έχετε προνόμια χρήσης, δεν αποκλείεται να παύουν να ισχύουν τα δικαιώματά σας βάσει σύμβασης μεταξύ σας και μεταξύ της επιχείρησης που προσφέρει την υπηρεσία ή το περιεχόμενο. Ελευθερία σύμβασης περιλαμβάνει την πώληση προϊόντων με ορισμένους περιορισμούς. Η επιχείρηση που προσφέρει την υπηρεσία μπορεί να αποφασίσει πως αυτά τα προνόμια που ορίζονται από το νόμο δεν είναι εφαρμόσιμα. Πάνω στο ερώτημα αυτό γίνονται ακόμη πολλές συζητήσεις. Συχνά αυτά τα προνόμια ξεχνιούνται με το κλικ στο μπουτόν „Αποδοχή“ κατά τη διάρκεια της online συναλλαγής. Γιαυτό είναι τόσο σημαντικό να διαβάζετε προσεκτικά τους όρους συναλλαγών προτού αγοράσετε περιεχόμενα, ιδιαίτερα όταν αγοράζετε τα περιεχόμενα online.

Προσοχή! Μη ξεχνάτε:

Στο Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας περιλαμβάνονται εξαιρέσεις που μπορούν να σημαίνουν πλεονεκτήματα για σας. Όμως δεν είναι ισαφές πώς μπορείτε να τα διεκδικήσετε. Οι παραγωγοί και οι επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες δικαιούνται να τροποποιήσουν συμβατικά τους όρους. Για το λόγο αυτό οφείλετε να διαβάζετε με προσοχή τοπικούς όρους συναλλαγών. Εάν δεν συμφωνείτε με τους όρους, είστε ελεύθεροι να μη τους αποδεχθείτε. Αυτό φυσικά σημαίνει, πως δεν μπορείτε να αγοράσετε το προϊόν. Αυτό δεν είναι η καλύτερη επιλογή, όταν

δεν μπορείτε να αγοράσετε το προϊόν αλλού. Πρέπει όμως να λάβετε υπόψη σας, πως τουλάχιστον απέναντι στην επιχείρηση που προσφέρει το προϊόν, εκφράζετε σαφώς πως δεν αγοράζετε το προϊόν ή την υπηρεσία, όταν δεν είστε σύμφωνοι, πράγμα που σημαίνει, ότι οι καταναλωτές δεν προτίθενται να δεχτούν δυσμενείς ή περιοριστικούς όρους. Αυτό βοηθάει την αγορά στην όλο και καλύτερη κατανόηση των επιθυμιών σας και των προτιμήσεών σας. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως δεν μπορείτε σαν καταναλωτής να διεκδικήσετε και μερικά δικαιώματα κατά αθέμιτης χρήσης των συστημάτων DRM. Στο επόμενο κεφάλαιο σας διευκρινίζουμε, πώς μπορείτε να υπερασπίσετε τα συμφέροντά σας σύμφωνα με το Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτών.

DRM και Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτών

Εισαγωγή

Το Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτών προστατεύει καταναλωτές κατά τη σύναψη συναλλαγών με συμβαλλόμενα μέρη που τους πωλούν εμπορεύματα ή υπηρεσίες π.χ. μία CD ή περιεχόμενα online. Προστατεύει τους καταναλωτές κατά τη διάρκεια διαφορετικών φάσεων:

- Πριν την αγορά: οι πωλητές υποχρεούνται να διαθέσουν ορισμένες πληροφορίες. Δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν παραπλανητικές πρακτικές.
- Κατά την σύναψη της σύμβασης: Εδώ ισχύει το δικαίωμα συμβάσεων.
- Μετά την αγορά: Όταν ο καταναλωτής λάβει το προϊόν, προστατεύεται με τις διατάξεις από ελαττωματικά προϊόντα και από τους νόμους ευθύνης ελαττωματικών προϊόντων.

Επιπροσθέτως υπάρχουν ειδικές υποχρεώσεις, όπως π.χ. η υποχρέωση προστασίας της ιδιωτικότητας του πελάτη.

Η υποχρέωση ενημέρωσης των καταναλωτών για τη χρήση συστημάτων DRM

Το γενικό Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτών περιγράφει αναλυτικά το είδος των πληροφοριών

που πρέπει να δοθούν στον καταναλωτή. Σε σχέση με ψηφιακά περιεχόμενα και τα συστήματα DRM πρέπει οι επιχειρήσεις που προσφέρουν εμπορεύματα και υπηρεσίες να παρέχουν όλες τις πληροφορίες που χρειάζονται οι καταναλωτές για να λάβουν μία ενημερωμένη απόφαση. Αυτό περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και τα εξής:

- Το γεγονός ότι χρησιμοποιείται τεχνολογία DRM
- Εάν αυτό σημαίνει πως οι CDs, DVDs ή τα ακτεβασμένα τραγούδια παίζονται μόνο σε ορισμένη συσκευή ή μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο με ορισμένο λογισμικό
- Εάν επιτρέπεται η ντιγραφή των δεδομένων ή όχι
- Εάν ένα προϊόν εγκαθιστά πρόσθετο λογισμικό στον υπολογιστή σας
- Ειδικές απαιτήσεις για λογισμικό ή hardware
- Εάν το σύστημα DRM παρακολουθεί τη συμπεριφορά του χρήστη
- Εάν υφίστανται περιορισμοί χρόνου χρήσης σε online περιεχόμενα
- Εάν μπορείτε να αντιγράψετε ένα κατεβασμένο περιεχόμενο μόνο σε περιορισμένο αριθμό.

Εάν ο πωλητής δεν παρέχει παρόμοιες πληροφορίες – και εσείς λαμβάνετε απόφαση που δεν θα είχατε λάβει, εάν γνωρίζατε ορισμένα στοιχεία, τα Δικαστήρια θα μπορούσαν να θεωρήσουν τη συμπεριφορά του πωλητή ως παράνομη.

Απαγορεύονται οι αθέμιτοι όροι συμβάσεων

Τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα έπρεπε να φροντίσουν για εθνικούς Κανονισμούς, σύμφωνα με τους οποίους ένας συμβατικός όρος θα θεωρείται αθέμιτος, εφόσον δημιουργεί σημαντική ανισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων των συμβαλλόμενων μερών και των υποχρεώσεων που πηγάζουν από τη σύμβαση. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για λεγόμενες „κοινές συμβάσεις“, στις οποίες δεν υπάρχουν περιθώρια για ατομικές διαπραγματεύσεις. Εάν δεν αποδεχθείτε τους όρους, δεν μπορείτε να κάνετε χρήση της προσφερόμενης υπηρεσίας.. Σχεδόν όλες οι συμβάσεις που ρυθμίζουν online πωλήσεις είναι παρόμοιες κοινές συμβάσεις.

Ακολουθεί μία λίστα με ύποπτους όρους σε συμβάσεις καταναλωτών, στις οποίες μπορεί να δημιουργηθεί ανισορροπία μεταξύ σας και της επι-

χείρησης που προσφέρει τις υπηρεσίες. (φυσικά η λίστα δεν είναι πλήρης και μερικά στοιχεία πρέπει να επιβεβαιωθούν από δικαστικές αποφάσεις):

- Η επιφύλαξη της δυνατότητας μονομερούς τροποποίησης των όρων συναλλαγών. Αυτή η ρήτρα επιφύλαξης χρησιμοποιήθηκε π.χ. από την iTunes. Σύμφωνα με αυτή η εταιρία Apple ήταν σε θέση να τροποποιήσει τον αριθμό των αντιγράφων ενός τίτλου μουσικής ακόμη και μετά την αγορά του απο εσάς και το κατέβασμά του στον υπολογιστή σας.
- Παρόλο που μερικά συστήματα DRM αποτελούν ενδεχομένως κίνδυνο για τον υπολογιστή σας, ο πωλητής επιτρέπεται να διεκδικήσει ευρύ αποκλεισμό ευθύνης, βάσει του οποίου είναι σε θέση να αποκλείσει την ευθύνη του για ορισμένα είδη ζημιών.
- Ο πωλητής είναι σε θέση να περιορίσει τη δυνατότητα δημόσιας επίκρισης σε σχέση με το προϊόν του.
- Με την πώληση του προϊόντος ο πωλητής είναι σε θέση να παρακολουθεί τη συμπεριφορά σας σε σχέση με τη χρήση του προϊόντος.
- Το προϊόν λειτουργεί μόνο με λογισμικό και/ή hardware, που προσφέρεται είτε από τον ίδιο τον πωλητή ή από εταιρία της επιλογής του πωλητή.

Με σύστημα DRM προστατευόμενες CDs και DVDs, που δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες του καταναλωτή

Βάσει το Δικαίου Προστασίας Καταναλωτών διεκδικήθηκαν συχνά οι νόμιμες αξιώσεις καταναλωτών απέναντι σε εταιρίες παραγωγής μουσικής. Επρόκειτο κυρίως για περιπτώσεις, στις οποίες οι καταναλωτές είχαν αγοράσει μία CD ή μία DVD, που δεν ανταποκρινόταν στις προσδοκίες τους, διότι δεν μπορούσαν να την αντιγράψουν για να τη χαρίσουν σε συγγενείς τους ή διότι δεν μπορούσαν να την ακούσουν στο ραδιόφωνο του αυτοκινήτου. Ο γενικός κανόνας σύμφωνα με το Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτών είναι, ότι ο καταναλωτής έχει ορισμένες δικαιολογημένες προσδοκίες, τις οποίες πρέπει να πληρεί το αγορασθέν προϊόν. Εάν δεν πληρούνται οι προσδοκίες αυτές, το προϊόν θεωρείται ως αντισυμβατικό. Το δικαίωμα για προσδο-

κία ορισμένων ιδιοτήτων μπορεί να έχει περισσότερες αιτίες:

- Ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται συνήθως το προϊόν
- Ο τρόπος με τον οποίο διαφημίστηκε το προϊόν
- Μία συμφωνία με την επιχείρηση που προσφέρει το προϊόν (δηλ. μία σύμβαση), ή
- Διότι ο καταναλωτής έχει από το νόμο ορισμένα δικαιώματα, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα αντιγραφής για ιδιωτικούς σκοπούς.

Εάν το προϊόν ή η παρεχόμενη υπηρεσία δεν πληρεί τις δικαιολογημένες προσδοκίες σας, και δεν ενημερωθήκατε προηγουμένως σχετικά πάνω σε αυτό το θέμα, μπορεί το προϊόν να θεωρηθεί ως ελλιπές και εσείς δικαιούσθε ενδεχομένως να επιστρέψετε το προϊόν και να ζητήσετε να σας επιστραφούν τα χρήματά σας. Ποιες είναι οι λογικές προσδοκίες που αφορούν μία CD ή DVD; Αυτό το ερώτημα δεν έχει διευκρινισθεί ακόμη πλήρως. Υπάρχουν μόνο λίγες αποφάσεις που αναφέρονται σε υπηρεσίες online. Για το λόγο αυτό δεν μπορούμε ακόμη να σας παραθέσουμε εδώ ισχύοντες κανόνες. Αυτές οι αποφάσεις αποτελούν ένδειξη, για το ό,τι οι καταναλωτές μπορούν δικαιολογημένα να προσδοκούν, πως οι CDs θα παίζονται σε όλες τις σχετικές συσκευές, συμπεριλαμβανομένων και των υπολογιστών, Laptops και ραδιοφώνων αυτοκινήτων. Πολύ πιο αμφισβητούμενο είναι το ερώτημα, εάν οι καταναλωτές μπορούν νόμιμα να προϋποθέτουν, πως επιτρέπεται να κάνουν αντίγραφα για μέλη της οικογενείας τους. Προς στιγμή δεν προβλέπουν όλες οι διατάξεις πνευματικής ιδιοκτησίας των κρατών-μελών μία εξαίρεση για ιδιωτικά αντίγραφα.

Προς στιγμή ισχύουν στα περισσότερα κράτη οι όροι για αντισυμβατική πράξη μόνο για υλικά προϊόντα όπως CDs και DVDs και όχι για υπηρεσίες online, όπως π.χ. για κατέβασμα μουσικής από το διαδίκτυο ή για Pay-TV. Εδώ υπάρχει άλλο ένα κενό του νόμου για προστασία των καταναλωτών από αθέμιτη χρήση συστημάτων DRM.

Προσοχή! Μη ξεχνάτε:

Η υποχρέωση για ενημέρωση του καταναλωτή, ότι ισχύουν ορισμένοι περιορισμοί, σημαίνει για σας επίσης, ότι έχετε πολύ πιο αδύναμη βάση επιχειρημάτων όταν προτίθεστε να ισχυριστείτε πως το προϊόν δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες σας, εφόσον σας προειδοποίησαν προηγουμένως. Εφόσον ενημερωθήκατε για τους περιορισμούς του προϊόντος, δεν μπορείτε πλέον να ισχυρισθείτε, πως δεν περιμένατε τέτοιους περιορισμούς. Σε περίπτωση αμφιβολίας το προϊόν δεν θεωρείται πλέον ως „ελλιπές“ ή „ελαττωματικό“, αλλά συμφωνεί με τους όρους της σύμβασής σας με τον πωλητή. Για το λόγο αυτό είναι τόσο σημαντικό το να ελέγξετε προσεκτικά τις CD, DVD και τους όρους συμβάσεων των υπηρεσιών online.

DRM και ευθύνη από ελαττωματικό προϊόν

Σύμφωνα με την Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ελαττωματικά προϊόντα πρέπει τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εγγυούνται ορισμένα δικαιώματα στους καταναλωτές, σε περίπτωση που τους δημιουργούνται ζημιές από ελαττωματικά προϊόντα. Η Οδηγία ισχύει μόνο για υλικά εμπορεύματα που προξενούν ζημιές, όπως CDs και DVDs. Ένα προϊόν θεωρείται ελαττωματικό. Όταν δεν προσφέρει την ασφάλεια, την οποία πρέπει να αναμένει ο χρήστης, όπου όμως πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η παρουσίαση του προϊόντος, η χρήση, την οποία λογικά αναμένει ο καταναλωτής και το χρόνο κατά τον οποίο εισήλθε το προϊόν στην κυκλοφορία.

Μία πρόσφατη περίπτωση ενός ελαττωματικού προϊόντος ήταν οι CDs που πουλήθηκαν από τη Sony BM., στις οποίες είχε εφαρμοσθεί το σύστημα DRM-System XCP. Για να ακούσει ο καταναλωτής μία τέτοια CD στον υπολογιστή ήταν αναγκασμένος να εγκαταστήσει ένα λογισμικό, το οποίο έκανε τα συστήματα ευαίσθητα για ιούς ή άλλα προγράμματα που προκαλούν βλάβες (Malware). Η περίπτωση αυτή έγινε παγκοσμίως γνωστή ως „σκάνδαλο Sony Rootkit“.

Εάν ο σκληρός δίσκος σας ή η συσκευή σας DVD-player κατεαστραφεί από τη χρήση μίας CD ή DVD, μπορείτε να δηλώσετε αξίωση για ευθύνη

από ελαττωματικό προϊόν.. Η Οδηγία εφαρμόζεται όμως μόνο, εφόσον πρόκειται για σημαντική ζημιά. Σύμφωνα με την Οδηγία πρέπει η ζημιά να ανέρχεται σε τουλάχιστον 500 Ευρώ. ώστε να είναι δυνατή η διεκδίκηση της αξίωσης., το ζημιωθέν αντικείμενο να προορίζεται για ιδιωτική χρήση ή κατανάλωση και πρέπει να το έχετε χρησιμοποιήσει ή καταναλώσει κατά κύριο λόγο για τον εαυτό σας.

Η υποχρέωση για σεβασμό και προστασία της ιδιωτικότητας των καταναλωτών

Μερικά συστήματα DRM μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για την εξακρίβωση των συνηθειών σας και προσωπικών πληροφοριών. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα συχνά σε υπηρεσίες online έμποροι είναι υποχρεωμένοι να τηρήσουν κατά την επεξεργασία των προσωπικών σας στοιχείων τις προδιαγραφές της Οδηγίας Προστασίας Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προσωπικά στοιχεία είναι όλες οι πληροφορίες για προσδιορισμένο ή μη προσδιοριζόμενο φυσικό πρόσωπο, δηλαδή για ΕΣΑΣ. Προσωπικά στοιχεία είναι η διεύθυνσή σας, ο αριθμός της πιστωτικής σας κάρτας, ο αριθμός του τραπεζικού σας λογαριασμού, πληροφορίες για εμπορεύματα που αγοράσατε, τότε τα αγοράσατε και πολλά άλλα. Παραδειγμα για την „επεξεργασία“ δεδομένων αποτελούν η καταχώρηση και αποθήκευση προσωπικών στοιχείων, η παραχώρησή τους σε τρίτους, π.χ. σε άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες τα χρησιμοποιούν για τη διαφήμιση των προϊόντων τους.

Τα προσωπικά στοιχεία μπορούν να καταχωρηθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν, μόνο όταν υπάρχουν νόμιμοι λόγοι, όπως π.χ.:

- εφόσον δώσατε σαφώς τη σχετική συγκατάθεσή σας,
- εφόσον η επεξεργασία των δεδομένων είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση μίας σύμβασης με την οποία συμφωνήσατε, όπως π.χ. για την έκδοση τιμολογίων; και
- σε περίπτωση κατά την οποία ο επεξεργαστής ή τρίτο πρόσωπο έχουν νόμιμη σχετική αξίωση, η οποία δεν αντισταθμίζεται στα συνταγματικά δικαιώματα του καταναλωτή.

Μία οικονομική μονάδα, η οποία καταχωρεί προσωπικά στοιχεία, υποχρεούται εκτός άλλων να εγγραφεί τα εξής:

- τη σωστή και νόμιμη επεξεργασία των δεδομένων,
- την καταχώρηση των δεδομένων για σαφείς και νόμιμους σκοπούς και την ανάλογη επεξεργασία τους,
- τη σχετικότητα των δεδομένων και τη λογική αναλογία τους προς τον σκοπό για τον οποίο καταχωρούνται,
- την ακρίβεια και την επικαιρότητα των στοιχείων εκεί που απαιτείται,
- τη διάθεση λογικών μέτρων προς τους καταναλωτές για διόρθωση, σβήσιμο ή αποκλεισμό εσφαλμένων δεδομένων,
- το να μην είναι δυνατή η αποθήκευση δεδομένων για περισσότερο από τον απαραίτητο χρόνο, εφόσον προκύπτει από αυτά η ταυτότητα του προσώπου.

Κατά κανόνα έχετε το δικαίωμα να γνωρίζετε την ταυτότητα του προσώπου που είναι υπεύθυνο για την καταχώρηση των στοιχείων, τον σκοπό επεξεργασίας των στοιχείων σας και όλες τις άλλες πληροφορίες που είναι απαραίτητες για σωστή επεξεργασία των προσωπικών σας στοιχείων. Έχετε επίσης το δικαίωμα να αρνηθείτε ανά πάσα στιγμή την επεξεργασία των προσωπικών σας στοιχείων για το σκοπό ενεργητικού μάρκετινγκ.

Εάν έχετε αμφιβολίες θα ήταν καλό να διαβάσετε τους „Όρους προστασίας προσωπικών στοιχείων“ ή την „Πολιτική προστασίας προσωπικών στοιχείων“ στην ιστοσελίδα της επιχείρησής. Οπωσδήποτε δικαιούστε να ζητήσετε και να λάβετε από την επιχείρηση που προσφέρει τα περιεχόμενα πληροφορίες για τα προσωπικά σας στοιχεία και την επεξεργασία τους. Εάν έχετε κάποια υποψία, πως τα προσωπικά σας στοιχεία δεν επεξεργάζονται σωστά, σας συνιστούμε να αποτανθείτε προς την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα της χώρας σας.

Μία λίστα των Αρχών Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα θα βρείτε εδώ: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/index.htm

Για περισσότερες πληροφορίες πάνω στο θέμα

αυτό βλέπε και:
<http://www.consumersinternational.org/>

Λοιπόν, έχετε μεν μερικά δικαιώματα ..... αλλά ξέρετε να τα χειριστείτε;

Κατ' αρχή: εάν κάποτε σας δημιουργηθούν εξ αιτίας ενός συστήματος DRM προβλήματα με μία CD ή DVD, πρέπει να αποτανθείτε πρώτα προς τον πωλητή, από τον οποίο αγοράσατε το προϊόν. Συχνά υπάρχει κάποια προθεσμία, 7 ή 14 ημέρες, εντός της οποίας μπορείτε να επιστρέψετε το προϊόν και να απαιτήσετε την επιστροφή της τιμής αγοράς ή ένα δελτίο για αγορά άλλου προϊόντος. Συνιστάται ο έλεγχος των όρων αυτών πριν την αγορά ενός προϊόντος. Μετά την αγορά πρέπει κανονικά οι σχετικές πληροφορίες να προκύπτουν από την απόδειξή σας, το τιμολόγιο ή τους όρους συναλλαγών. Για προϊόντα online από υπηρεσίες που προσφέρουν Download δεν υπάρχουν παρόμοιοι όροι.

Σε περίπτωση εμπορευμάτων offline ή online, ανάλογα με την χώρα στην οποία έχετε την κατοικία σας, μπορείτε να απευθυνθείτε προς ανεξάρτητο Οργανισμό Συμβιβασμού - ή απευθείας προς τα Δικαστήρια.. Ανεξάρτητοι Οργανισμοί Συμβιβασμού υπάρχουν για παράδειγμα στη Σουηδία και στη Δανία. Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλούμε να αποτανθείτε προς τον Οργανισμό Προστασίας Καταναλωτών της χώρας σας.

Σε μερικές περιπτώσεις ο για εσάς αρμόδιος Οργανισμός Προστασίας Καταναλωτών είναι ενδεχομένως σε θέση και δέχεται να σας εκπροσωπήσει ενώπιον του Δικαστηρίου ή ενώπιον άλλης Αρχής (Υπόδειξη: η δυνατότητα αυτή δεν υπάρχει σε όλες τις χώρες). Οι οργανισμοί Προστασίας Καταναλωτών στη Γαλλία εκπροσώπησαν για παράδειγμα τους καταναλωτές, οι οποίοι είχαν αγοράσει CDs, που δεν ήταν δυνατόν να αντιγραφούν ή να παιχτούν στο ραδιόφωνο του αυτοκινήτου. Αλλά και στη Γερμανία και στη Νορβηγία επιτρέπεται η εκπροσώπηση των καταναλωτών από του Οργανισμούς Καταναλωτών ενώπιον των Δικαστηρίων. Στη Μεγάλη Βρετανία προσέφυγαν οι Οργανισμοί Καταναλωτών προς την εθνική Αρχή Ανταγωνισμού, διότι το iTunes Musicstore της Apple προσέφερε τα τραγούδια στη Μεγάλη Βρετανία ακριβότερα από

ό,τι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.. Στις ΗΠΑ οι εκπρόσωποι των συμφερόντων των καταναλωτών (στην περίπτωση αυτή μεταξύ άλλων η Electronic Frontier Foundation) είχαν επιτυχία στον αγώνα κατά της ενοχλητικής τεχνολογίας XCP της Sony BMG. Ήταν η κινητήρια δύναμη για την υπόσχεση της εταιρίας Sony να μη χρησιμοποιήσει πλέον την τεχνολογία αυτή και να αποζημιώσει τους καταναλωτές για αγορασμένες CD με το σύστημα XCP.

6 Λίστες ελέγχου

Τι πρέπει να προσέξετε κατά την αγορά (οι λίστες είναι μόνο ενδεικτικές):

	CD ή DVD	Περιεχόμενο online (Download)
Πού βρίσκονται σημαντικές πληροφορίες;	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ετικέτες ή στοιχεία για προστασία αντιγραφής εντός του προϊόντος ή πάνω στο προϊόν (βλέπε κεφάλαιο 4), άδειες χρήσης στις οποίες πρέπει να κάνετε κλικ ή άδειες χρήσης „Shrink-Wrap“ που πρέπει να αποδεχθείτε κατά την εγκατάσταση. Οι άδειες χρήσης „Shrink-Wrap“ είναι άδειες χρήσης, το περιεχόμενο των οποίων εμφανίζεται μετά το άνοιγμα του προϊόντος. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Συνοδεύοντες όροι συναλλαγών που βρίσκονται σε κάποιο σημείο στην ιστοσελίδα της επείρησης που προσφέρει το προϊόν ή που εμφανίζονται (σαφώς / εμφανώς ή και όχι) κατά τη διάρκεια της εγκατάστασης ή της διαδικασίας αγοράς („άδειες χρήσης με κλικ“ ή „άδειες χρήσης Shrink-Wrap“).
Περιορισμοί χρήσης	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Επιτρέπεται η κατάρτιση αντιγράφων (π.χ. αντίγραφα ασφαλείας); ☐ Υπάρχουν περιορισμοί σε σχέση με τον αριθμό των αντιγράφων που επιτρέπεται να κάνει κανείς; ☐ Επιτρέπεται το πρωτόκολλο δρομολόγησης πληροφοριών στη CD/DVD και η μετατροπή των περιεχομένων σε άλλες μορφές όπως π.χ. MP3; ☐ Υπάρχουν περιορισμοί ως προς τον τρόπο, πώς πρέπει να ακούσει, να δει ή να διαβάσει κανείς το προϊόν (π.χ. περιορίζονται οι δυνατότητες αυτές σε ορισμένο χρονικό διάστημα ή σε ορισμένο αριθμό χρήσεων); ☐ Επιτρέπεται η ανταλλαγή, μεταβίβαση ή μεταπώληση του περιεχομένου και αν ναι, υπό ποιους όρους; ☐ Υπάρχουν περιορισμοί σε σχέση με τη χρήση του λογισμικού; 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Επιτρέπεται η κατάρτιση αντιγράφων (π.χ. αντίγραφα ασφαλείας); ☐ Υπάρχουν περιορισμοί σε σχέση με τον αριθμό των αντιγράφων που επιτρέπεται να κάνει κανείς; ☐ Είναι δυνατή η μετατροπή των δεδομένων σε άλλες μορφές π.χ. σε μη προστατευόμενα δεδομένα MP3; ☐ Είναι δυνατή η μεταβίβαση του περιεχομένου σε μία CD ή σε σκληρό δίσκο; ☐ Είναι δυνατή η εγγραφή περιεχομένων Streaming; (τα περιεχόμενα Streaming δεν αποθηκεύονται μόνιμα στον υπολογιστή) ☐ Υπάρχουν περιορισμοί ως προς τον πώς πρέπει να ακούσει, να δει ή να διαβάσει κανείς το προϊόν (π.χ. περιορίζονται οι δυνατότητες αυτές σε ορισμένο χρονικό διάστημα ή σε ορισμένο αριθμό χρήσεων); ☐ Επιτρέπεται η ανταλλαγή, μεταβίβαση ή μεταπώληση του περιεχομένου και αν ναι, υπό ποιους όρους;
Συμβατότητα	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Περιορίζεται κανείς για τη χρήση σε ορισμένες ειδικές συσκευές αναπαραγωγής (CD-player, υπολογιστής, Laptop, ραδιόφωνο αυτοκίνητου κλπ.); 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Υπάρχουν περιορισμοί ως προς το είδος της συσκευής αναπαραγωγής που μπορεί να χρησιμοποιηθεί (ορισμένο λογισμικό, φορητό Player, ηλεκτρονικές συσκευές ανάγνωσης κλπ.); ☐ Επιτρέπεται η μεταβίβαση του αγορασθέντος περιεχομένου σε άλλες συσκευές; ☐ Υπάρχουν περιορισμοί σε σχέση με τον αριθμό των επιτρεπόμενων εγκαταστάσεων;
Γεωγραφικοί	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Είναι δυνατή η χρήση μίας ειδικής CD 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Επιτρέπεται η χρήση ενός ειδικού

περιορισμοί	ή DVD μόνο σε ορισμένους τόπους ή σε ορισμένες χώρες (καλούμενος κώδικας περιοχής);	περιχομένου μόνο σε ορισμένους τόπους ή σε ορισμένες χώρες;
Ιδιαίτερες απαιτήσεις λογισμικού	☐ Απαιτείται το κατέβασμα ή η εγκατάσταση πρόσθετου λογισμικού; ☐ Υπάρχει στη διάθεσή σας μετά την εγκατάσταση και πρόγραμμα απεγκατάστασης;	☐ Απαιτείται το κατέβασμα ή η εγκατάσταση πρόσθετου λογισμικού; ☐ Υπάρχει στη διάθεσή σας μετά την εγκατάσταση και πρόγραμμα απεγκατάστασης;
Ευθύνη	☐ Διεκδικεί ο πωλητής περιορισμούς ή αποκλεισμό ευθύνης; ☐ Εάν ναι: για ποιες περιπτώσεις (ζημιές της ιδιοκτησίας σας, απώλεια δεδομένων, δυσλειτουργία, ανεπάρκεια του λογισμικού);	☐ Διεκδικεί ο πωλητής περιορισμούς ή αποκλεισμό ευθύνης; ☐ Εάν ναι: για ποιες περιπτώσεις (ζημιές της ιδιοκτησίας σας, απώλεια δεδομένων, δυσλειτουργία, ανεπάρκεια του λογισμικού);
Πολιτική προστασίας δεδομένων	☐ Παρακολουθείται η χρήση του περιχομένου; Εάν ναι, ποια προσωπικά στοιχεία ζητούνται; Για ποιο σκοπό καταχωρούνται προσωπικά στοιχεία και από ποιον; ☐ Πωλούνται ή μεταβιβάζονται τα προσωπικά σας στοιχεία σε τρίτους ή εκμεταλλεύονται κατά διαφορετικό τρόπο;	☐ Παρακολουθείται η χρήση του περιχομένου; Εάν ναι, ποια προσωπικά στοιχεία ζητούνται; Για ποιο σκοπό καταχωρούνται προσωπικά στοιχεία και από ποιον; ☐ Πωλούνται ή μεταβιβάζονται τα προσωπικά σας στοιχεία σε τρίτους ή εκμεταλλεύονται κατά διαφορετικό τρόπο;
Τροποποιήσεις της σύμβασης		☐ Επιφυλάσσεται ο πωλητής το δικαίωμα τροποποίησης των όρων του συναλλαγής εκ μέρους του;
Εφαρμοστέο Δίκαιο		☐ Δίνονται πληροφορίες για το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δοσιδικία; ☐ Βρίσκεται το αρμόδιο δικαστήριο στη χώρα σας;
Περιορισμοί της ελευθερίας γνώμης		☐ Επιτρέπεται η δημόσια επίκριση της υπηρεσίας;

Χρήσιμα λινκς

- „What every citizen should know about DRM” (στην αγγλική γλώσσα) από την Public Knowledge, http://www.publicknowledge.org/pdf/citizens_guide_to_drm.pdf
- „A User’s guide to DRM in online music” (στην αγγλική γλώσσα) από την Electronic Frontier Foundation, <http://www.eff.org/IP/DRM/guide/>

Περισσότερες πληροφορίες για το DRM, για δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και για καταναλωτές θα βρείτε εδώ (στην αγγλική γλώσσα):

- BEUC - European Consumers’ Organisation: „Consumers Digital Rights” Initiative: <http://www.consumersdigitalrights.org>
- BEUC - European Consumers’ Organisation: „Interoperability between online music stores and portable players”, http://www.consumersdigitalrights.org/cms/test_interop_en.php

- Campaign for Digital Rights:
<http://ukcdr.org/>
- Consumers International: „5 Steps to protecting your privacy online”,
<http://www.consumersinternational.org/>
- European law:
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/index.htm>
- Euro-copyrights:
<http://www.euro-copyrights.org/>
- European Commission Data Protection Page:
http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/index_en.htm
- European Consumer Law Group: „Copyright law and consumer protection”,
<http://www.ivir.nl/publications/other/copyrightlawconsumerprotection.pdf>
- EFF - Electronic Frontier Foundation: „A User’s Guide to DRM in Online Music”,
<http://www.eff.org/IP/DRM/guide/>
- FreeCultureNYU:
<http://wiki.freeculturenyu.org/wiki/index.php?title=DRM>
- IFPI (recording industry association):
<http://www.ifpi.org/>
- INDICARE Project:
<http://www.indicare.org/>

Περισσότερες πληροφορίες για το EULAs θα βρείτε στο:

- EFF - Electronic Frontier Foundation: „Dangerous Terms, A User's Guide to EULA's” (στην αγγλική γλώσσα),
<http://www.eff.org/wp/eula.php>

Περισσότερες πληροφορίες για την εφαρμογή και επιβολή του Νόμου προστασίας των καταναλωτών κατά της αθέμιτης χρήσης συστημάτων DRM θα βρείτε εδώ (στην αγγλική γλώσσα):

- M. Schaub „A breakdown of consumer protection law in the light of digital products” (στην αγγλική γλώσσα), in: INDICARE Monitor, Vol. 2, No. 5, 29.07.2006,
http://www.indicare.org/tiki-read_article.php?articleId=123

Οργανισμοί Καταναλωτών στη χώρα σας

- Ε.ΚΑΤ.Ο., Πανελλήνια Καταναλωτική Οργάνωση
<http://www.ekato.org/>
- Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ.,
<http://www.ekpizo.gr>
- ΙΝΚΑ, Ινστιτούτου Καταναλωτών ,
<http://www.inka.gr>
- ΚΕ.Π.ΚΑ.,
<http://www.kepka.org>

<http://www.indicare.org>